

צה:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

(א) לקחן קי' ושי"ג
(ב) וכי"ף ויב"ש ח"ה
נחלו קמילגין. (ג) לעיל
כ"ג. ד' ב"מ ק"ה. (ד) ב"מ
ד' טו. (ק) : מסורת גמ'.
(ה) (פסוקה מה' מנחות סח'
ל"ה : ב"מ טו. ק"י : ב"ב
קמג"ג. (ו) כ"ה"א : ופסוק.
(ז) (ע"י מ"ש על הגזול
ח"ט יבמות ג' : ד"ה
למעשה).

הגרות הב"ב

(א) נ"ב ארעא ושכחא
ס"י לארעא ושכחא ס"י
למיחב ליה : (ב) רש"י
ד"ה שבח ס"י כגון
שגולה ריקנית מ"ל :
(ג) רש"י פ"ד ל"ח ס"י :
דמנפיה שקיל פ"י
פאס"ר"י מהג ה"ס"ף :

הגרות הגר"א

[א] ת"ח שבח ס"י
והשתא ה"ר פ"ד ס"י. ר"ב
חלל להמירי' כחל' וזל'
(שעמיהו מ"ל :

נוכח מנכסים משועבדים. שהוא קדם והוא כמלוה בשטר שהרי
כמד לו בשטר המכירה שאם יטרפוה ממנו יחזור ויגבה מנכסיו:
קנים. ולהדר שנה לנגזל: זכנו שוגג חשיב ליה לחיובא ארעאי
טובא דלא דעי' לאסור לשנות בדברו על נכל גביה: **בשבח שעל**
גבי גזילה. כגון שהשביחה אללו
ועדיין לא נטלה הימנו כגון (ו) ריקנית
והמערה או טעונה גזיה: **רדכי**
יהודה סבר דנגזל הוי. והכי קאמר
רבי יהודה גזלה חזרת בעיניה
לנעליה בין לשבח בין לנרעוהא כמו
שהיא בשעת תביעה ככ"ד היא
חזרת והיכא דגרעה כגון גזיה
ולדה משלם פתחה ודאי להדר
קמבע ליה נגזל דמי גזוה ועובר
שגול ממנו ופליגא אד"ר מחיל דאמר
כוליה שבחא יהיב ליה ואע"ג דקנה
גזיה וזלל דשינוי חזינא ליה כמאן
דכוליה שבחא אחיזי עלה כמי שלא
נגזוה ומשלם כולה משום קנסא
וקאמר ליה רבי יהודה כדאיתא השתא
הדרא וז"ל הדר כבע נמי מיעה גזיה
וזלל יהיב ליה דמי דמעיקר' דקנה גזיה
ולל דשינוי והיכא דעדיין כל השבח
עליה חזרת כמות שהיא וחל"ה ר"ש
לממר אפילו שבחא עליה נטעלו
גזול דשינוי קונה ולא ישלם אלל
דמיס ראשונים כאלו היא שומא
אללו בכסף: **ד"ע שנה גזילה דגזול**
הוי. ובעיניה דקאמר ר' יהודה
דמעיקרא קאמר: **למחלה לשלש**
כו. כדרך מנהג המדינה למקנלי
בהמות להשיבון לזמן גדול מה:
לא ר' יהודה ולא ר"ש. וי"ש דכ"ר"מ
לא מתוקמא דקתי רישא גזל פרה
מעצרת וילדה רחל טעונה וגזוה
משלם דמי פרה העומדת לילד כו'
ול"מ משלם גזוה וולדות כהשתא:
אידי דנכס רישא ילדה. לאשמועינן
דלא משלם גזוה וולדות כהשתא
אלל דמי פרה העומדת לילד נקט
נמי קיפא ילדה: **ככור לפשוט**.
שהשביחו את הנכסים קודם חלוקה
ובשעת חלוקה נטול הנכור פי שנים
בקרקותו כ"ך להחזיר לפשוט רביע
השנה של חלק בכורה נמעות שאין
לו לנטול פי שנים נמה שהשנה
זו ואם השנים כ"ב' זו כשנטל זה
פי שנים בקרקע נטול מן השנה זו
וזוים כ"ך להחזיר לו כ' זוחים ומעלה
לו בדמים ואין נטול לו מן הקרקע
אלל אם רצה מסלקו בדמים וזויתן
לו שני זוחים ואין יכול לומר לו
לפשוט מן לי קרקע מה שזה כ' ז'
וזוים: **ובעל חוב ללוקה**. כ"ח הטורף
לקוחות בשביל חוב שיש לו על
המוכר אין לו מה נמה שהשני
לוקח ומסלקו כ"ח בדמים וזויתן לו
דמי שחמו ואין נטול לו קרקע כשיעור
שכמו: **וכ"ח ליאומים**. כ"ח שיעור
לנכסי יתומים בשביל חוב אציהן
אין לו נמה שהשביחו נכסים לאחר
לחן לשבחן בדמים וזויתן מעות אם
ואינו מחזיר ללוקה כלום: **המגיע**
לכספים. כגון תבואה שגדלה כל זכרה ונתנה ללוקה או דמיה:
לא

דילמא בלוקח ת"ח דרע. וז"ל וזמאי גובה שנה מנכסים בני
חורין דכפ"ק ד"מ" (דף טו): אפילו גובה נה שאין
שלו ולקה אם מעות מתנה או פקדון אלל לכ"ע אין לו שנה
וי"ל דהתם שלא באתריות והכא באתריות דבאתריות לא שייך
לממר לא מתנה ולא פקדון:
בשבח שעל גבי גזילה קפפ"ט
רדכי יהודה סבר דנגזל
הוי. אלל שנה שלל ע"ג גזילה הוי
דגזול או משום דהוי שינוי גמור או
משום תקנת השנים ואם גזל עמים
כ"י יהודה דמשלם כשעת הגזילה
ועשאן כלים או אפי' נכרים ועשאן
ל"י יהודה דמשלם כשעת הגזילה
אף על גב דהוי שנה ש"ג הגזילה
דקין דטרע כהאי שינוי שייך ביה
תקנת השנים ואף על גב דגבי נמן
לזכנו לו אדום וזכנו שמור קאמר
רבי יהודה דלא השנה יתר על
הגזילה כ"י התם דלא נמת בתורת
גזילה לא שייך תקנת השנים וכן
ז"ל לרב פפא ע"כ דלמר לרבי
יהודה שנה שעל גבי גזילה דגזול
הוי דהיינו משום תקנת השנים
הכא ק"ל כההיא דלזכנו לו אדום
שינוי לא קני והשתא לא שייך תקנת
השנים כדפי' [א] והשתא הוי ככרה
הפוכה דר' יהודה מדר"מ דזכנו
ל"מ שינוי קונה ונגזול אין קונה
משום דקנים ולרבי יהודה זכנו
שינוי לא קני ונגזול מן משום
תקנת השנים ור"מ מפרש דאין אנו
ל"מ אלל כההיא דר"י יהודה דקנת
השנים אלל ככרה דר"י שינוי קונה
ולרב זכנו שנה שלל ע"ג גזילה
דלא הדרה הוי דגזול אלל שנה
ש"ג גזילה דשינוי דהדר הוא ולא
קני הוי דנגזל ולרב פפא אפי' דע"ג
גזילה דשינוי דהדר הוא קני והוי
דגזול והא דלא קני כזכנו לפי שאין
מתכוין לקנותו וכן נראה דלא לריבי
השתא לזוקמא ר"י כ"ש' וז"ש נמי
כהדי הוי תנאי דכרבי שינוי אין קונה
כי הוי דחשיב ר"ש דזכנו:
מני א"ר ר' יהודה וא"ר ר"ש. וז"ל
לעולם ר"ש הוי לרב פפא
וינא הכי ילדה אין לא ילדה לא
אלל הוי למתנה לשלם ולרביע וי"ל
לר"ש אפילו ילדה קאמר דלמתנה
ושלם ורביע שקיל גזול דקאי אר"מ
דאידי בילדה:
לר"ש כ"י כפ"ק ב"י. לא בני לר'
יהודה כיון דמתקנת השנים
מוקמי' לה כולה שבחא ביד גזול
פשיטא דמגופיה שקיל (א):
שלשה ששין אהן השבה. אע"ג
דקתי ג' תנא אשייר
הגזול ושייר נמי ארס שאם בא לסלקו
מאריסותו מסלקו מן השנה בדמים:
שבח המגיע לבתים. כאן פ"ה
כגון תבואה שגדלה כל זכרה

ושאין מגיע לבתים שצריכה לקרקע וקשה דאם כן לפירושו גבי כ"ח
אפי' מתבואה שאין צריכה לקרקע כדאמר והא מעשים בכל יום
וקמנדי שמואל אפי' בשבח המגיע לבתים ובפרק נערה שנתפתחה
(מנחות דף כ): משמע דלא גבי כ"ח אלל ממיד דלריכא לקרקע
גבי הא דקאמר ז"ל הב ליה מתמרי דעל זכריא דפריך לא יכא אלל כ"ח וכה"ג מי הוי שקיל אלל דחזו לכודיא קאמינא סוף סוף כל
העומד ליגזו כגזו דמי דלריכא לדיקלא קאמינא וי"ל דשנה המגיע לבתים קורא דכר שפוסו ליתלג ולישא ככתמים אפי' כגון פגין
או כזכר דלריכא לארעא וי"מ מפרש דשנה המגיע לבתים כגון דכר הכא כזכורא ובחוקת הבתים (ב"ב דף ק"ב וע"ה שנה) מפורס:
הא

מיתת אציהן כלום ומעלה
יבשה: **גובה** את השבח.
לכספים. כגון תבואה שגדלה כל זכרה ונתנה ללוקה או דמיה:
לא